

Gyimesi Tímea

A szimbólumok rendszere és működésük
 Michel Tournier: **A Rémkirály** című művében

"A jeleknek többszörös erővel kell lecsapniok ránk, hogy áthatolhassanak vakságunk és sükettségünk falán. Akkor végre megérthetjük: minden szimbólum és parabola a világon, csak hiányzik belőlünk a végtelenül finom megfigyelőképesség..."¹

Tourniernak a mottóban idézett gondolata kulcs lehet regényeinek több szinten való értelmezéséhez. Műveinek modernitása, újszerűsége nem az "új regény" Nathalie Sarraute vagy Robbe-Grillet által használt formájának követéséből adódik. Tournier a hagyományos regényszerkesztés keretein belül új látásmódot alakít ki: műveit legendákra, mítoszokra, szimbolikus jelekre építi, melyet egy zárt szimbólumrendszer tesz egységessé.

Az 1970-ben Goncourt-díjat kapott regény, **A Rémkirály** is legendák, mítoszok egész hálózatát rejti magában. A szimbólumok feloldása és értelmezése során rajzolódik ki a regény struktúrája. A mű szerkezeti elemzésének bemutatásakor szükségesnek látszik, hogy a már sokat vitatott szimbólum fogalmát definiáljuk és elkülönítsük a jeltől.

A szimbólum, szemben a jellel, mely a signifiant-t és a signifié-t elválasztja egymástól, meghatározott homogenitást feltételez, amelyben a signifiant és a signifié egységben van. Az élő és meghatározhatatlan természetű szimbólum a felismerési tárgy jelentésű görög szóból származik, mely egy "objet coupé en deux", azaz egy két részre vágott tárgyat volt hivatva jelezni. Ez a konkrét dologra utaló jelentés a mai szóhasználatban is megőrizte azt a megkülönböztető sajátosságot, amely a jelkép fogalmára jellemző. Ugyanis a szimbólum az, AMI és még VALAMI, és ez a "még valami" a metafizikus, a meghatározhatatlan, csak a szubjektív percepció által meghatározott.

Joggal hivatkozhatunk Jung szimbólum-meghatározására, hiszen a szerző saját bevallása szerint Jung-tanítvány. Szerinte a szimbólum a tudat által feltételezett természetben és annak leírásában valósul meg. A szimbólum mint a magasság, a földönkívüliség, a végtelen transzcendens kategóriája az emberben, a tudatban, a lélekben revelálódik. Amit szimbólumnak nevezünk, az valójában terminus, név vagy kép, melyek Jung szerint ún. archetípusok formájába rendeződve válnak irodalmi és művészi eszközzé. A szimbólumnak ez a meghatározhatatlansága nem a semmit nem jelentéssel, hanem az előérzetek meghatározhatatlanságával azonos.

A szimbólum egyik legfontosabb tulajdonsága a többidimeziós volta. Kifejezheti a Föld/Ég, Tér/Idő bipolaritásán kívül az ellentétek szintézisét is: yin/yang, női/férfi principium, fény/sötétség stb. Ezen aspektusokra a regény dimenzióinak feltárása során még kitérek.

A szimbólumok, jelek, sémák, archetípusok dramaturgiai egységeként jön létre a mítosz. Tournier szerint: mindenki által ismert alaptörténet (histoire fondamentale).

"A mítosz olyan többemeletes épület, amelynek emeletei ugyanazon séma szerint készülnek, de egyre elvontabb szinten... ..a mítosz nem több, mint gyermekmese, de a következő emeleten már a megismerés emeltének tekinthető, egy emelettel följebb erkölcsstannak, majd metafizikának, azután ontológiának és így tovább, miközben a történet mindvégig ugyanaz marad."²

Ha ezt a regényt, Tournier elképzelése alapján, többemeletes házként értelmezem, akkor az első emelet "naturalisztikus-realisztikus" dokumentumregény szintjéről, a szimbólumok, a dimenziók értelmezésével jutunk el a már magasabb "ezoterikus" szintre. Az egyes részek önálló szimbólumértelmezése: az "ezoterikus" szint első emelete. A második emeletre a szimbólumok korrespondenciális viszonyainak feltárása révén jutunk fel, mely egyben kirajzolja a regénystruktúrát.

Ez után az elméleti jellegű bevezető után keressük meg Tournier regényének kulcsát, fordított sorrendben: kiindulva abból a végkövetkeztetésből, miszerint a mű struktúrája és a szimbólum "még valamijének" szempontjából is egy Dávid-csillag köré írható fel. Ezt bizonyítandó: folytassuk az utat a szimbólumok önálló értelmezésével, majd a közöttük kialakult viszony vizsgálatával.

A regény, eltekintve, de nem elszakítva a konkrét társadalmi-történelmi háttér egyértelmű morális üzenetétől, alapvetően a zsidóság - nem zsidóság, illetve a nomád-letelepedett, Ábel-Káin dichotómiára épül (ez utóbbiak Tournier fontos jelképei közé tartoznak).³

Tournier a makrokozmoszt s a benne elhelyezkedő mikrokozmoszt, az embert is két ellentétes pólus szintéziseként értelmezi. A bibliai két fivér szembenállása a regénybeli makrokozmosz szintjén zsidóság kontra németség, a mikrokozmosz szintjén pedig a főhős

"Ábelságának és Káinságának" egyidejű megjelenítéseként jut kifejezésre. A Dávid-csillag mint univerzum-kép azonban megköveteli e két "világ" egységét. A hős jelen esetben egy perverz társadalom szükségszerűen perverz hőse.

Jellemző módon a regényben nagyon fontos szerepet játszik a névszimbolika. A cím (Le roi des Aulnes) már önmagában jelzi a Tournier-féle történet tudatos kapcsolódását Goethe Erlkönigjéhez.⁴ A regény főhőse Abel Tiffauges, párizsi garáztulajdonos is nevében hordozza tragédiáját. Vezetékneve: Tiffauges, arra a helyre utal, ahol Gilles de Rais,⁵ azaz Kékszakáll gyermekeket kínoztatott és mészárolt le. A "Tiffauges" negatív aspektusához kapcsolódik a személynév szimbolikus értelme: Abel, a fent említett bibliai testvérgyilkosság szimplifikáltan pozitív, ártatlan hőse, a perverz hajlamainak /a perverz Én-öntudat/ felismerése után fokozatosan "változik át" Káinná; és Káin is marad mindaddig, míg rá nem döbben, illetve rá nem döböntik arra, hogy ártalmatlan és bizarr mániákussága semmiben sem különbözik a náciizmus rémképzetétől. Csak e felismerés után lesz újra Abel, az eredetileg pozitív hős, amikor is Abel-Christophorusként emeli fel a Dávid-csillaggal megjelöltet.

Abel - akárcsak Tournier - elindul a jelekkel teli világban, s Nesztortól örökölt "csápjai" segítségével "veszi" az információt, melyeken keresztül a konvencionális világ "nesztori", majd "tiffauges-i" értelmezést kap. Abelben az értékek ellenkező végletbe csapnak át. A "racheli jóslat" teljesültével ("Szörnyeteg vagy"),⁶ a hős végigéli a szörny-óriás életét egy olyan szörnyűséges korban, melyben a kártékony inverzió uralkodik (tisztaság-zsidóüldözés).⁷ Ennek alapja a perverzítés, a hagyományos értékrend pervertálódása.

"A leglelkesítőbb pillanat az ember életében, amikor véletlenül felfedezi a perverzítást, amire hivatott."⁸

A Dávid-csillaggal kapcsolatos feltételezés

abban a tényben is igazolódni látszik, hogy a mű hat fejezetre tagolódik, mely hat rész Abel Tiffauges életét írja le 1938-tól a háború befejezéséig, Nisszán havának tizenötödik napjáig,⁹ az örökkévalóság katonáinak elérkezéséig.

A Dávid-csillag struktúráként való értelmezése teljesen öncélúnak bizonyulna, ha a regényben nem jelenne meg konkrét formában a "csillag-kép" Abel ars mentalitásként értelmezhető hitvallásában, azaz a csillaghordozás acherifusának képében.¹⁰

Tournier művének egyetemessége a szimbólumértelmezés szintjén is megnyilvánul. Ugyanis a Dávid-csillaggal feltételezett zsidó szimbolikára, melynek alapja az Ótestamentum, szervesen ráépül a keresztény szimbolika, az Újtestamentum, s mindez kivetítődik a regény mitikus múltjára, a görög mitológiára.

A hagyományos realiztikus dimenzió túl, a regény "ezoterikus" rétegét alkotja a szent Kristóf-legenda. Az első fejezetben Abel által felolvasott legenda, **Jacopo da Voragine** Legenda Aurea-jának egyik darabja, mely szerint Kristóf a legnagyobb urat akarván szolgálni, egy folyó partjára jut. Révész-tevékenysége közben egyszer tudtán kívül átvisz a tulsó partra egy gyermeket, Krisztust, aki bizonyosságul egy botot ad neki. A bot másnapra megered. Ez a legenda, illetve a Kristóf/Krisztus kettőse helyezkedik el a Dávid-csillag fókuszában. A körülötte levő hat sugár ugyanennek a "phorus"-legendának különféle pervertált változata.

Az első rész a főhős előéletének, majd Gyermekhordozó, Pédéphore-hivatástudatának felismerése. Megelevenedik szemünk előbb a beauvais-i Szent Kristóf Kollégium, Abel beavatásának helyszíne, ahol Nesztorral,¹¹ talán a görög mitológiából megelevenedő mindenek feletti gyerekkel együtt töltötte gyermekéveit. Itt játsszák el, a felolvasott történet ihletésére, egy udvari lovas játék során a Legendát: Abel, a hordozott Krisztussá, Nesztor, a hordozó Kristóffá válik. A legenda és a gyermekkor

felidézése nem céltalan: Abel egy szép napon, a regény jelenidejében, ráébred nesztori örökségére, Nesztor "Kristóf-örökére". Elkezd balkézrel írni (ezt is jelként, transzcendens üzenetként "éli meg"), úgy mint annak idején Nesztor. Majd egy kis baleset során felemeli Jeant s hirtelen ráérez a hordozás gyönyörűségére, vagyis a hordozás által kiváltott katartikus élmény nagyszerű voltára. Mindehhez ideológiát is talál: etimológiailag kapcsolta hozzá a "fória" és "eufória" szabakat. Az "eu"-a jószág, boldogság, a nyugodt és kiegyensúlyozott öröm, a görög szóból származó "fória" pedig "hordozni" jelentésű. Ezek szerint eufóriás az, aki magát boldogan hordozza, és az, aki örömét leli abban, hogy hordozhat. Abel számára a gyermekek a legmagasabb intellektus képviselői, a tisztaság és tökéletesség szimbólumai, azaz valamennyi kis Ártatlansághordozó egy-egy kis Krisztus (Máté 18.,5). Így érthetővé válik, miért érzi olyan jól magát a gyermekfotókkal "kibélelt" laboratóriumában. A phorus e tiffauges-i módja tehát, ha figyelembe vesszük a tiffauges-i gyermekértelmezést, nem más, mint a Krisztus/Kristóf dichotómia módosult formája.

A 2.fejezetet a háború kitörése indítja. A háború a pusztító-purifikáló tűz utat nyit Abelnek. Ahogy annak idején leégett a mikrovilágot jelképező kollégium, úgy ég most "teljes fényében" a makrovilág. Abel számára ez a tűz is teljesen természetes, hiszen jel, Nesztor üzenete. Tiffauges, az autószerelő, most galambász, colombophile. Imádott, istenített gyermekeit a galambok helyettesítik. Phorusra termett kezével teljesen meghódítja a kis "jelhordozókat". Az öröm, melyet egy galamb felemelése, tapintása, szinte anyai oltalmazása és táplálása okoz, csak fokozódik a pelyhekkal és tollakkal kitömött galambdúcban, Tiffauges földi paradicsomában, a perverzítés "örök birodalmában".

Egy postagalamb-állomás kiépítésén fáradozva, hadi célokra Tiffauges galambrekvirálási akciókban vesz részt. A 4 kedvenc: a két vörös ikergalamb, az ezüstfehér "látomás" és a satnya, útszéli fekete, a 5. rész kiválasztottainak előképei.

A 3. fejezet a Messzi északon, a Hüperbóreoszok földjén játszódik. A görög mitológiából jól ismert az a jelenet, amelyben Héraklész, harmadik munkájaként a kerúimiai szarvast egészen a Hüperbóroszok földjéig űzi. Ez a mindenki számára ismeretlen, távoli hely a paradicsom képét asszociálja.

Kanada (a kunyhó neve) ugyanazt a célt szolgálja, mint a puha, meleg galamdúc, vagy a sötét, mámort ígérő fotólabor. Itt keresi fel a távoli világ küldötte, a Csodaszarvasra emlékeztető Unhold, aki már nevével is létének "lényegét" fejezi ki, a hordozást.¹² Az agancshordozó vak jévorszarvas, diabolikus állat, természetével és vakságával, mintha Abel altéregója lenne.

Innen kerül autón, a hordozás "par excellence"

20. századi eszközén, a 4. színhelyre, Romintenbe, Göring vadászparadicsomába.

Ahogy az első felvonás iskolai megfigyelései során Martine, itt is a sok száz szarvasból egyetlen példány emelkedik ki: Candeláber. Nevét a francia "chandelier" (=gyertyatartó) szóból eredeztethetjük. Eredetileg a hét karú menóra a világ hét planétája, 3+4=7: az Univerzum egészét, valamint Isten hét szemét szimbolizálja. (Mózes II.25, Zakariás 4, 1-14) A hét "fény" helyett a szarvas (cerf) egy huszonnégy ágú agancsot hordoz, amely önmagában álló Krisztus-szimbólum.

A 24 és 12 kétszerese, a 12 szimbolikus szerepének megkettőződését jelzi. A 12 szent szám, a zsidó hagyományban a 12 zsidó törzset jelképezi. A keresztény jelrendszerben Krisztus 12 apostolára utal. A huszonnégy ágú agancskorona az isteni, spirituális fényen, valamint a 12 apostolt szimbolizáló 24-es keresztül Isten jelenlétét, magát Istent jelképezi. Az agancs

francia megfelelőjének szimbolikája (bois de cerf) még tovább fokozza az Istenség jelenlétét. Bois=fa, az Isten misztikus lakóhelye. A 4. fejezet így értelmezett szimbolikájához szervesen kapcsolódik az előző részek jelentése. A 4. rész Candelábere Istent, az Atya képét, a 3. részben Urhold, a Fiú képét, a rajnai Galambok a Szentlélek képét asszociálják. Keresztény tanítás szerint az Atya, Fiú, Szentlélek egy szubsztancia, három hüposztazisz, azaz személy. E 3=1 azonosságot alátámasztja a másik három Dávid pont (1,5,6), melynek gyermekei a Fiút, Krisztust szimbolizálják.

A rominteni vadparadicsomból Tiffauges Kékszakáll nevezetű lován távozik a következő 5. állomásra, Kaltenbornba.¹³ Térben egyre Keletebbre érünk, Tiffauges cselekvési szférájába, vagy ha tetszik: Napkeletre...

A Kékszakáll-történet idekapcsolása, azaz a Ló nevének negatív konnotációja, s vele párhuzamosan a predestinált szörnylét be-illetve kiteljesedése, valamint a 3. részben már felmerülő Rémkirály-kép újbóli megjelenése, s mindezek kapcsolata a hordozás-legendával, teszi a regény szimbólumokban leggazdagabb fejezetévé ezt az 5. részt.

Miután Abel a fórikus állatok egész sorával találkozik - kezdve a jelhordozó galambtól, a már fejlettebb agancshordozókon keresztül, egészen a legtökéletesebb embert hordozó lóig - jut vissza a gyermekhez. Először csak Tápláló, Pater Nutritio majd Rémkirály-létéhez híven Rabló lesz, mégpedig Gyermekrabló.

"Szénabegyűjtési Akció"-ja során tesz szert a két ikerfiúra, a vörös Haiora és Harora, majd egy valódi hajza eredményeként a kék szemű, fehér hajú Lotharra. Ők, a "kiválasztottak" és még sok száz "napolabeli"¹⁴ gyermek Hitler Kardhordozó vitéze. Az egyre jobban elhatalmasodó perverzitás-igényének megfelelően, Tiffauges a gyermekek levágott hajfürtjeivel béleli ki ötödik paradicsomát, a medencét, melyben átéli a paradicsomi boldogság minden "mézzel folyó", eufórikus élményét.

A szoros kapcsolódást a második részhez az említett galamb-gyermek reláción túl a haj és a toll szimbolikus összetartozása is jelzi. Mindkettő az Ég és a Föld közötti kapcsolatteremtés eszköze. A haj és a toll asszociálása közép-amerikai ezoterikus hagyományból ered, amelyben a haját, hosszánál és esésének irányánál fogva az égből, a Mennyekből leeső tollal azonosítják, azaz olyan entitásnak tekintik, mely az isteni és emberi szférát van hivatva összekapcsolni.

A haj a bibliai Sámson (Bírák 16, 17-31.) példázatát tekintve az Erő, a férfiasság szimbóluma. Elvesztése a gyengeséget, a férfiasságról való lemondást jelképezi. Európai hagyomány szerint a hajvágás a férfikor eljöttét, az érettséget jelzi. (A napolabeli gyerekeknek férfiasan helyt kellett állniuk még a biztos halálban is.) Kínában a hajvágás az egyéniségtől való megfosztottság és alávetettség szimbóluma. Ez az értelmezés sem áll messze a kaltenbornitól: a gyermekek olyannyira kiszolgáltatottak, hogy a Napola parancsnoka, Raufeisen a 6. részben az eddigi hordozás-gesztust visszafordítván, teljesen antiforikus cselekedetet hajt végre, végiggyalogol a gyermektesteken.

A sorozatosan felbukkanó Paradicsom-képekkel párhuzamosan értelmezhető a haj szerelmi és erotikus jelentést hordozó értelmezése.

A 6. rész helyszín szempontjából nem változik: Kaltenbornban vagyunk. Ebben a jelenetben a paradicsom a medencéből a padlásra helyeződik, oda, ahova a főhős a talált zsidó kisfiút, az újabb hordozás alanyát elrejti. Itt a padláson az üzenetközvetítő madarak személyében térben is közel vagyunk Istenhez, s Efraim¹⁵ képében maga Krisztus, a Golgota Krisztusa inkarnálódik. Efraim kinyilatkoztatásaiban leplezi le előző életének helyszínét, a haláltábor iszonyú világát. Ennek az isteni kinyilatkoztatásnak, "isteni igazságszolgáltatásnak" a során derül fény Tiffauges valódi tevékenységére. Itt

érnek össze véglegesen a dolgok: Kanada, a hajfeldolgozás, az appellek, a dobermanok, az ikreken végzett kísérletek igazi jelentése most tudatosul Tiffauges-ban. Most a csúcsponton döbben rá, hogy az ő kaltenborni tábora, a Kaltenbornba beleálmodott Fóriaváros, a haláltábor tükörképe, inverzió. Kártékony inverzió. Ez lenne hát Abel "küldetése", az "abeli" küldetés?

A 6 rész, a Dávid-csillag 6 ágának felel meg. Ezek az ágak, mint a csillag sugarai is, összefüggnek egymással. Ezt az összefüggéshálózatot már eddig is igyekeztem kiemelni, s nem csupán tartalmi interpretációra hagyatkozni. A 6 phorus-alany ill. phorikus-tárgy mellett (gyermek-ártatlanság-, galamb-jel-, rénszarvas-agancs-, szarvas - agancs-, gyermek - kard-, Efraim-csillaghordozó) megjelenik a 6 "paradicsomi-kép" is (fotólabor, galambdúc, Kanada, vadászparadicsom, hajas medence, padlás). E két rendszer egymásra épül. A Dávid-csillag ilyen "lineáris" értelmezése a szimbólumok önálló jelentésein túl, a pontok kapcsolatainak feltárása során kirajzolja a csillag összjelentését, azaz Isten jelenlétét.

A csillag-csúcspontok egyéb variációs lehetőségeinek elemzése előtt, érdemes lenne megvizsgálni, Salamon pecsétjére (=Dávid-csillag) utalva, a pecsét szó szimbolikus értelmezését. A pecsét, aláírás, a hatalom és uralkodás eszköze. Mögötte mindig valami titokzatos, misztikus dolgokkal teli világ sejlik fel. A titok szimbóluma. Tulajdonképpen a regény maga (mint maga a mögöttes világ) is hatalmas titok, mely csak a befejező képben oldódik fel.

A bibliai hagyományban a pecsét Isten pecsétje (= Dávid-csillag), mely a kiválasztott néphez tartozást szimbolizálja.¹⁶

Salamon pecsétje a két egymásba forduló egyenlő szárú háromszög.¹⁷ Ez a forma a hermetikus gondolkodás egyik igazi szimbóluma. Őnmagában a háromszög az isteni

jelenlétre utal. A zsidó hagyományban az Istent jelképezi, akinek tilos kiejteni a nevét. A két egymásba forduló háromszög a bipolaritást, az ellentétek szintézisét jelzi, ahogy már a szimbólumértelmezés során említettem. A Dávid-csillag, mely a héberben Dávid pajzsaként használatos (pajzs=totálitás), (Zsolt 84, 12) magán hordozza az ellentétek mindegyikét. A nő/férfi principium dualizmusa Abelben nyilvánul meg egyértelműen. Hermafrodita-jellegét bizonyítja kettős szerepvállalása: egyidőben Rabló és Tápláló.

A Dávid-csillag tartalmazza az Univerzum 4 alapelemét: Tűz, Víz, Levegő, Föld, valamint a hozzájuk kapcsolódó minőségeket is: száraz, nedves, hideg, meleg. A fölfelé mutató háromszög felső csúcsa a Tűz; tehát a fény, a Nap, az isteni közellétének kifejeződése. A lefelé néző háromszög legalsó csúcsa a Tűz ellentéte, a Víz. Ennek a háromszögnek a felső oldala a Levegő, a másik háromszög alsó szára pedig a Föld szimbóluma. Az Ég/Föld bipolaritás átlót húz a Dávid-csillag közepén, vízszintes irányban. A regényben konkrétan az égi szférát a három gyermekpont 1., 5., 6. képviseli. Itt ugyanis Abel az Ég felé emeli a gyermekeket. A csúcson, a 6. ponton jut legközelebb Istenhez. A lent, a Föld a 2., 3., 4. állat-pont. Ezek a pontokon helyezkedik el a galamb, az égi-földi összekötő, a 3. rész Unholdja, aki ugyancsak közvetítő, s Candeláber, az Isten-Krisztus inkarnáció. Mind a három tehát az Ég-Föld pólusok összekapcsolói. Tehát a Ciel/Terre dichotómia részben relatív. A csillag középpontosan tükrözhető s egy pont, Krisztus/Kristóf, körül forgatható. Így lehetséges az is, hogy a phorusok különböző megjelenési formái azonosíthatók, vagy legalábbis korrespondenciális viszonyba hozhatók a középponttal.

E feltételezett átló mellé húzható még egy, ha a ló/autó kettősséget vesszük figyelembe. Az 1., 2., 3. állomás forikus eszköze, az autó. Ezen szállítja a főhős Martine-t, a galambokat, s a 3. részben a tábor élelmét.

A hordozás 20. századi eszköze a nesztori, ill. tiffaugesi archetípushoz való közeledés, azaz, a "nagy utazás" során hatalmas metamorfózison megy át. A 4., 5., 6. részre élő állattá válik: ló lesz, a phorus legmagasabb képviselője. A 4. fejezetben szerzett ló - Kékszakáll - a rablás, a mészárlás, a halál szimbóluma. Nyergében Tiffauges Rémkirállyá válva tölti be hivatását és küldetését. Romintenben a ló mégcsak a hordozás eszköze, s csak a hordozottság örömét szerzi meg gazdájának.

Itt a szuperfória szintjén Kékszakáll a hordozó, Rémkirály a hordozott, s a karjában tartott zsákmánya, Lothar a szuperfória terméke. Ilyenkor Tiffauges-on kétszeres erővel jelenik meg az eufóriás öröm, ugyanis egyidőben hordozott és hordozó, azaz Kristóf és Krisztus.

A 6. részben jutunk vissza a tökéletes hordozáshoz. Abel az Exodusnál, az Utolsó Ítélet idején (e két kép azonosul), vállalán Efraimmal Izrael Lovaként (Jób 40)¹⁸ menekül ill. menekülne Egyiptom földjéről a mocsáron, a Vörös-tengeren át. Ezen "utolsó" hordozás során az első nesztori-iskolai hordozás víziója merül fel: Abelről leesik a szemüveg, s vakon hagyja magát vezetetni (Unholdhoz méltón) Kánaánba, az örökkévalóság mocsarába.

"...Ment előre...s emberfeletti erőfeszítéssel próbálta legyőzni a szívós ellenállást...Amikor utoljára fölemelte fejét Efraim felé, csak egy hatágú aranycsillag forgott lassan a fekete égben."

Mit üzen a Dávid-csillag a számmisztika aspektusából? Az eddigi fejtegetés során már esett szó számokról (7;12). Kiindulásként folytassuk a Dávid-csillag önálló szimbólumértelmezésével, azaz a hexagrammával. A hexagramma csúcsainak összegét képező 6 az antagonizmusok száma. Pejoratív értelemben az Apokalipszis-beli bűnök száma: Antikrisztus: 666 (János jelenései 13., 18.).²⁰

Az "Abel-védencek" száma a 11. Ezek a "védencek"

Tiffauges "kiválasztottjai" (Martine, a 4 galamb, Unhold, Candeláber, Haio, Haro, Lothar, Efraim.) Szemben a 10 totalitásával és tökéletességével, a 11 a mű világának tökéletlenségét és diszharmóniáját jelképezi.

A halál problematikáját a csillag valamennyi pontján végig lehet vezetni. Először Jean sebesül meg, Martine-t megerősokolják, s felrobban a makrovilág. Végzetes halál pusztítja el a Galambokat. Unhold eltávozik, más vidékre, de az erdész jóslata egyértelmű: nincs sok esélye az életben maradáshoz. Candelábert kilövik, a három "kiválasztott" az Utolsó Ítélet vagy a tizedik csapás teljesültével lesznek áldozatokká társaikkal együtt. Mindezek a halál különböző megjelenési formái. A halál anyyala mindnütt jelen van.

Az eddigi vizsgálódás alapján is kitetszett, hogy a jelek tiffauges-i Tournier-féle értelmezése távol áll a szemiotika jelelméletétől. A jelek ugyanis a Túlvilág jelei, transzcendens erővel bírnak, valamiféleképpen az isteni hatalom kifejeződései. Ilyen jelként, jelzéseként, figyelmeztetésként foghatók fel Nesztor üzenetei, a balkezesség, a hangéresség, a világgégés stb. Túlvilági figyelmeztetés a Halál háromszori véletlen egybeesésen alapuló felbukkanása is. Első alkalommal Weidmann képében tör rá Tiffauges-ra. Az azonos méretekkal megáldott Weidmann, a hétszeres gyilkos, egy napon született Tiffauges-zsal. Kivégzésén maga Tiffauges is jelen van. Még egyértelműbb a harmadik fejezet üzenete: a kiásott ősgermán tőzegember és a vele együtt felszínre kerülő gyermekarc. "Véletlenül" ez az áldozat is Abelra hasonlít. A kiásott csillagos tőzegembert az archeológusok Rémkirálynak (Erlkönignek) nevezik el. A harmadik alkalommal az eddigi közvetett figyelmeztetést felváltja a fekete lován nyargaló Rémkirály-Tiffauges elleni közvetlen merénylet, melynek időpontja egybeesik, nem véletlenül, a Hitler elleni merénylet időpontjával (1944. július 20.).

Ezen "ezoterikus", jellegzetesen Tournier-féle

jelelméleten kívül azonban a regényben megjelenik a "hagyományos" szemiotikai jelértelmezés is.

Ilyen szemiotikai jelként értelmezendő például a Göring által perferált "székletelemzés" is.

A meglévő "átlókat" gyarapítja, a már említett

2. és 5. állomás kapcsolatának új szempontú vizsgálata. A 3 gyerek-3+1 galamb, a haj-toll párhuzam mellett, fontos szerepe van a megjelenő színeknek is. Vörös, fehér, fekete (4 galamb=Efraim) egyértelmű utalás a germán-teuton hagyományokra. A heraldikáról való hosszas beszélgetés során a Kommandauer elmondja, hogy Kelet-Poroszország zászlajának két színe a fekete és a fehér. Ehhez a két színhez kapcsolódik a Kardvitézek, a kis Jungmannok hősi elődeinek színe, a vörös. Itt derül fény, most már végleges erővel Tiffauges "utazásának" valódi céljára, miszerint a fória és a kértékony inverzió felismerése után Tiffauges-nak meg kell ismernie a szimbólumok hatványozódását, mely nem más, mint ezek egyesülése, alfája és omegája, az Apokalipszis szinonimája, ahol a "szimbólumok diabolikussá" válnak.²¹

Ennek a megjósolt képnek a beteljesültét sejteti a 6. részben Haio, Haro és az általunk Istenként tisztelt Lothar hármasa. A teraszon, a fehér hóban feküdt a három karddal egymáshoz kötött gyermek, az Apokalipszisben megjövendőlt földre szállt hófehér hajú, vörösén izzó ércoszlop lábú angyal képében (János jelenései 10., 1.). Ez az embléma a fent említett apokaliptikus képen kívül felidézi a Harmadik Birodalom címerét is.

S most térjünk vissza a Salamon-pecsét szimbolikus értelmezéséhez. Az említett négy alapeleme kívül magában foglalja a hét planétát és a hét fémét.

A dolgozat elején utaltam a Krisztus/ Kristóf kettős Dávid-csillag-beli elhelyezési lehetőségére. A fókuszba helyezést az is igazolja, hogy ott foglal helyet a Nap és féme, az arany. A Nap mint hőforrás, az élet és a hó szimbolikus megjelenése. Uralkodó (oroszlán), tehát az Isten és az Istenség manifesztációja. Minthogy a Nap-

szív elengedhetetlenül fontos eleme az emberi létezésnek és az Univerzum egészének, így a regény világának is elengedhetetlen része a Kristóf-legenda. A Nap körül helyezkednek el a bolygók: Vénusz, Merkúr, Szaturnusz, Jupiter, Mars, Hold, mindegyik hordozva jelentését.

A továbbiakban csak egyetlen bolygóval fogok külön foglalkozni: a Szaturnusszal.²² A Szaturnusz, a görög gyermekfaló Kronosz latin változata. Ebben az összefüggésben és e regény jelrendszerében nem teljesen érdektelen, hogy Abel Tiffauges 1908. február 15-én, a Vízöntő jegyében született, melyek ascendens csillaga a Szaturnusz. A szaturnuszi ember pszichikus megbetegedésekre hajlamos. Ezért Szaturnusz maga hivatott emberét felszabadítani belső gátja alól, teret engedve ezzel az animalitásnak, az állati ösztönök kibontakozásának. Mindez a belső gát Tiffauges-ban mikrogenitáléja miatt kialakult (jelként értelmezett) kisebbségi komplexusában írható le.

A Szaturnusz, lévén a Zodiákus "Grand Maléfique"-ja, szemben áll a Fénnyel. Abel Tiffauges, a regénytől egyáltalában nem idegen és a szimbólummá emelt asztrológiai hagyomány szerint, szaturnuszi-kronoszi leszármazott, valamilyen módon gyermekfaló.

Belső ösztönének gáttalan felszabadulását, azaz Szaturnusz "jól végzett" munkáját bizonyítja, "jelzi" maga a mű, a perverzításokkal teli világban a nem kevésbé perverz "tiffauges-i" élet megrajzolása.

Jegyzetek

1. M. TOURNIER: Le roi des Aulnes, ford. Barta András
123. p.
2. M. TOURNIER: Le vent Paraclet, Gallimard, 1977. p.
188.
3. M.T. regényei egységes jelképekre épülnek. A Le roi
des Aulnes c. regénye sűrítő jellegű: magába
foglalja későbbi regényeinek csíráit is.
A Kain-Abel dichotómia kibontása a Les Météores
c. regénye, melynek két főszereplője -
Jean/és/Paul - világ körüli utazásuk során
initiálódnak, mint Abel, A Rémkirály főhőse.
4. A regény jegyzetanyagának második pontja GOETHE:
Erlkönig c. verse; ezen kívül a Le ven Paraclet
c. művében utal a cím jelentésére és
jelentőségére. p. 119.
"A jégerfa - aulnes - a holt vizek rontó és
fekete fája."
5. Gilles de Rais valós személy volt, Jeanne d'Arc
kortársa a százéves háború idején. TOURNIER
Kékszakálláról szóló műve: Gilles et Jeanne.
6. "...Szörnyeteg? Vagyis az idők éjéből felbukkanó
tündérvilági óriás? Igen én hiszek
tündérmivoltomban..." V.ö. A Rémkirály, p. 9.
7. "Az egyik legklasszikusabb és leggyilkosabb kártékony
inverzió szülte a tisztaság eszméjét." V.ö. u.o.
p. 92.
8. p. 92.
9. A zsidó naptár 1. hónapjának neve. Niszán /márc-ápr./
Niszán hónap 15. a húsvét ünnepe. Az Egyiptomból
való kivonulás emléknepje, Exodus.
(peszah=elmenni)

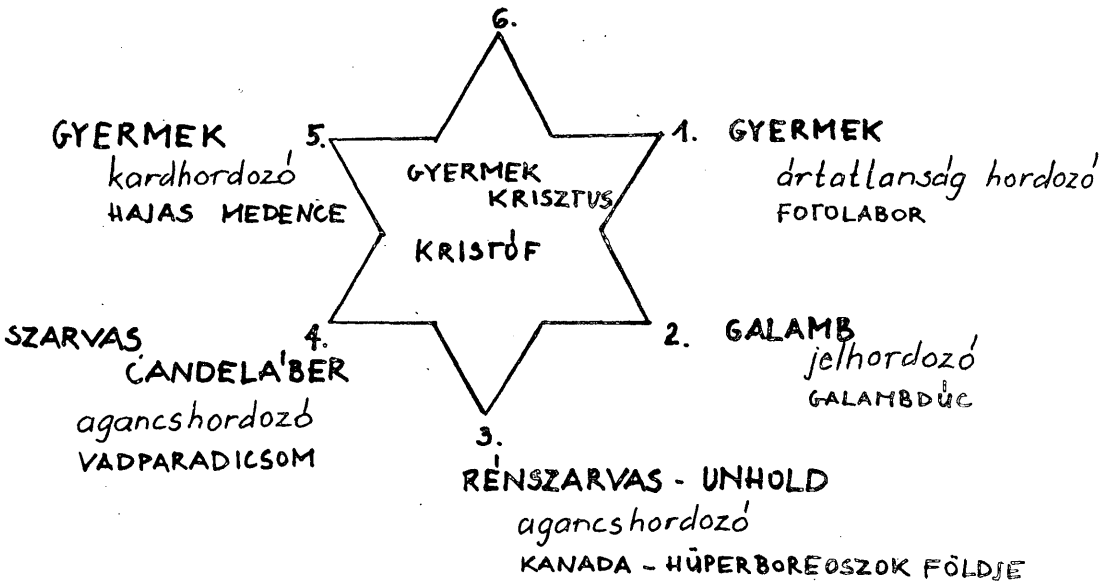
10. p. 100.
11. Nesztor- görög mitológiai hős, az erő szimbóluma.
12. V.ö. német HOLEN= tartani, hordozni, Unhold + gonosz teremtés = szörnyeteg, rossz szellem, angol HOLD= tartani.
13. V.ö. német KALT= hideg; BORD= forrás.
14. Napola -- Hitler Jugend iskola gyermekek számára.
15. Efraim -- József második fia, akit Jákob jobb kézzel áldott meg. A 12 zsidó törzs egyikét tágabban, magát a zsidó népet szimbolizálja.
16. V.ö. Ernest MÜLLER: Histoire de la mystique juive.
17. Dávid-csillag, a dualisztikus gondolkodásmód kifejezője (perzsa hagyomány); v.ö. a két aspektusú életfa-értelmezés Ernest MÜLLER: Histoire de la mystique juive valamint SZÖNYI György Endre: Titkos tudományok és babonák.
18. "A behemót mint Isten hatalmának tüköre" /Károli G./ v.ö. Behemót- Ungold- Nestor- Abel.
19. V.ö. görög mitológia: Orion, Küklopsz (félszemű ill. vak óriás mitológiai hősök). A vaklás, mint az óriás-lét egyik attribútuma (Nestor- Abel- Behemot- Unhold).
20. A gematria módszerének értelmezése szerint: Antikrisztus-Néró v.ö. G.G. SCHOLEM: La Kabbale et sa symbolique.
21. V.ö. Northrop FRYE: Anatomie de la Critique szimbólum: az irodalmi struktúra bármely egysége, mely elszigetelten, s szintenként másképp értelmezhető.
A 4. fázis- anagógiai fázis, melyben minden szimbólum egyetlen szimbólumban egyesül.
/Apokalipszis/.
22. V.ö. Dr PRESSING Lajos: A Saturnus Archetyposa.

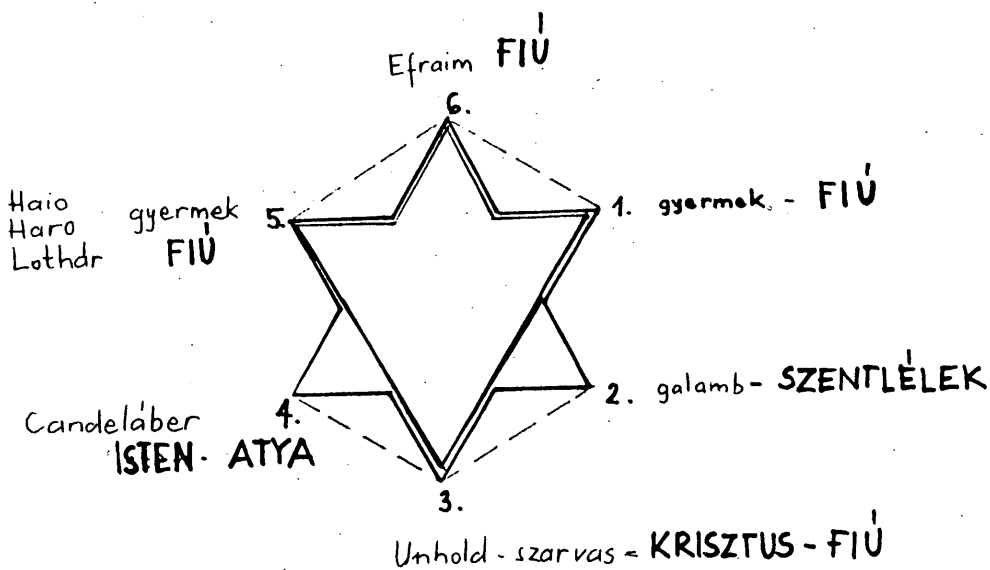
Bibliográfia

- J. CHEVALIER-A. GHEERBRANT: Dictionnaire des symboles
Édition Robert Laffont et Jupiter Paris, 1982.
- SZENT BIBLIA (Károli Gáspár ford.)
- KERÉNYI Károly: Görög mitológia Gondolat, 1977.
- M. TOURNIER: Le Roi des Aulnes Gallimard, 1970.
(utószó: Philippe de Mones)
- M. TOURNIER: Le vent Paraclet Gallimard, 1977.
- M. TOURNIER: Le Météores Gallimard, 1975.
- M. TOURNIER: Le Roi des Aulnes magyar fordításának
utószava (Barta András) Európa, 1983.
- M. TOURNIER: Gilles et Jeanne Gallimard, 1983.
- SZŐNYI György Endre: Titkos tudományok és babonák
Magvető, 1978.
- G.G. SCHOLEM: Le Kabbale et sa symbolique Paris, 1966.
- E. MÜLLER: Histoire de la mystique juive Paris, 1976.
- JÓLESZ Károly: Zsidó hitéleti kislexikon Bp., 1985.
- BAKTAY Ervin: A csillagfejtés könyve Bp., 1945.
- J. FIRMICUS MATERUS: Asztrológia - A pogány vallások
tévelyégéseiről Helikon, 1984.
- JUNG: L'homme à la découverte de son âme Genève, 1964.
- N. FRYE: Anatomie de la critique, Gallimard, 1969.

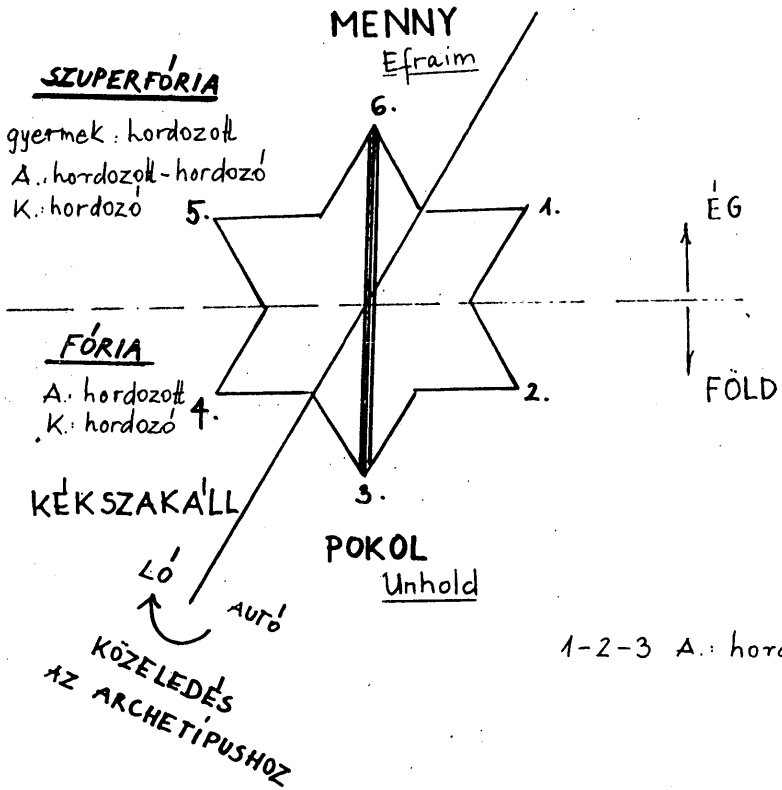
PADLA'S - MOCSÁR
csillaghordozó

GYERMEK EFRAIM

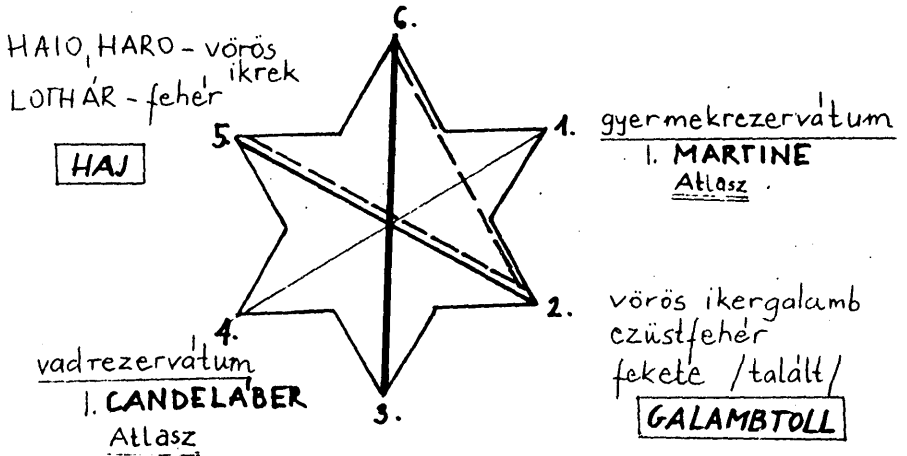

A.: Izrael Lovas : CHRISTOPHORUS
 E.: Lovas : KRISZTUS

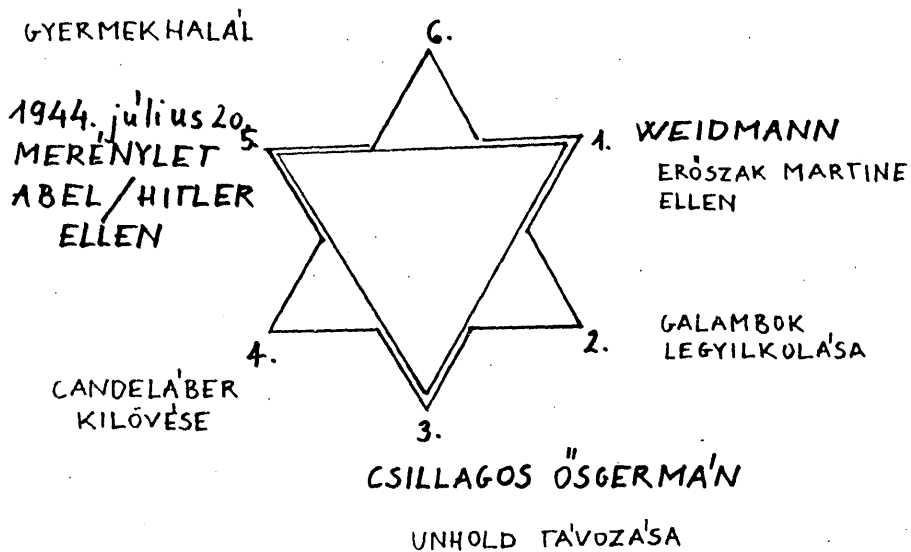

BEHEMÓT-ABEL-VAKSÁG
 EFRAIM-fekete /talált/

UNHOLD-VAKSÁG

EFRAIM - ABEL
HALA'LA

A KÖTETBEN SZEREPLŐ DOLGOZATÍRÓK

- Farkas Anikó: Harmadéves, francia-komparatiztika szakos
- Gyimesi Tímea: Negyedéves, magyar-francia-komparatiztika szakos
- Kiss Attila: Harmadéves, angol-komparatiztika szakos
- Kovács Andrea: Negyedéves, magyar-történelem-komparatiztika szakos
- Kovács Sándor: Harmadéves, angol-komparatiztika szakos
- Pajtényi Dóra: Harmadéves, magyar-francia szakos
- Révész Ágota: Harmadéves, angol-kínai szakos 1987-től ELTE hallgató
- Rubovszky Rita: Negyedéves, magyar-francia-komparatiztika szakos
- Szilasi László: Harmadéves, magyar-régi magyar-komparatiztika szakos

